

OPERAČNÍ UMĚNÍ A TAKTIKA

BOJOVÁ ČINNOST MECHANISOVANÉ DIVISE V HLOUBCE OBRANY NEPRÍTELE V ÚTOČNÉM BOJI ARMÁDNÍHO SBORU

Plk. pěch. Ján Lipový

V tomto pojednání navazují na článek „Zasazení mechanisované divise do průlomu v útočném boji armádního sboru“, otištěný v 3. čísle Vojenské mysli 1952 na str. 21. Vycháším z předpokladu, že všechna opatření k zabezpečení zasazení MD do průlomu byla provedena a MD vešla do průlomu.

Zvlášť zdůrazňuji, že je velmi důležité, aby byla sladěna činnost MD sousedních sborů, hlavně doba jejich zasazení. Nejúčinnější je, když MD sborů prvního sledu jsou zasazeny najednou čímž je v armádní operaci zabezpečeno mohutné narůstání síly úderu z hloubky a nepřítel je drčen na široké frontě, takže je mu znemožněno soustředit zálohy k protiúderu. Současné zasazení mechanisovaných divisí sboru prvního sledu však není zásadou vždy splnitelnou. Nebude je možno uskutečnit při nestejně se vyvíjející situaci u pěších divisí prvního sledu.

Úplného rozdrčení nepřítel, vysokého tempa překonání taktické hloubky nepřátelské obrany a zabezpečení operačního úspěchu můžeme dosáhnout jen rozhodnou a smělou činností MD.

Základní činností tankových a mechanisovaných vojsk je smělý manévř směřující k obchvatu nepřítel a k útoku do jeho boků a týlu.

Složité činnosti tankových a mechanisovaných vojsk při boji v hloubce obrany nepřítel, kdy působí odtržené od hlavních sil, vyžaduje velkého úsilí a nutí představené vševojskové velitele zabezpečit je letectvem, dělostřelectvem, ženijními a technickými prostředky.

Úspěch činností tankových a mechanisovaných vojsk je závislý na vysokém politickém uvědomění vojsk, velitelů a štábů, na bojové přípravě osádek a materiálu, na pečlivé organizaci bojové činnosti a na nepřetržitém řízení boje.

Na základě těchto stěžejních pouček budu v tomto pojednání rozvádět otázky spojené s činností MD v hloubce obrany nepřítel se zvláštním zaměřením:

- na doprolomení hlavního pásma obrany nepřítel,
- na rozvíření úspěchu a ovládnutí z chodu postavení sborových záloh,
- na zabezpečení zasazení ARS,
- na boj v operační hloubce obrany nepřítel v součinnosti s ARS.

1. Úkoly MD po jejím zasazení do průlomu v útočném boji AS

Mechanisovaná divise v útočném boji je v rukou velitele AS údernou pěstí, která má zabezpečuje projeviti svou vůli k rozhodnému dosažení určených cílů. Tuto údernou pěst nasazuje tehdy, když divise prvního sledu prolomily postavení praporů prvního sledu a postavení plukovních záloh, jako nejodolnější část obranného systému nepřítel, tam kde je to pro nepřítel nejcitlivější a pro vlastní vojska nejvýhodnější, a v takovém směru, na kterém je možno dosáhnouti nejrozhodnějších úspěchů.

Velitel AS nasazuje MD, aby zabezpečil zesilování úderu z hloubky, zvyšoval tempo útoku a zničil nepřítel bránícího se v taktické hloubce, čímž dává první předpoklad zabezpečení úspěchu operace a proměnění taktického úspěchu v operační.

K tomu, aby bylo zabezpečeno rychlé tempo operace a bylo znemožněno nepříteli přisunout své zálohy k obraně taktické hloubky jeho obrany, je třeba prolomit ji už první den útočné operace. Budou mít proto MD působící v sestavě AS prvního sledu úkol první den

- doprolomit hlavní pásmo obrany nepřitele v součinnosti s divisemi prvního sledu v tom případě, jestliže bude obrana nepřitele silná. Snahou velitele armádního sboru však bude řídit boj tak, aby hlavní obranné pásmo nepřitele prolomily pěší divise a mechanisovaná divise průlomem jen projela,
- rozvinout úspěch do hloubky, pronásledovat odcházejícího nepřitele a zabránit mu zachytit se na mezilehlých postaveních,
- rozdrtit přicházející taktické zálohy nepřitele a vzít pásmo sborových záloh z chodu, částí sil je udržet do příchodu hlavních sil AS a hlavními silami pokračovat v útoku a získat výhodné podmínky k zasazení ARS.

V další dny útočné operace bude MD plnit tyto úkoly:

- zabezpečovat zasazení ARS do průlomu,
- rozvíjet úspěch do operační hloubky v součinnosti s ARS nebo rozšiřovat úspěch do stran a v součinnosti se sousedy obkličovat uskupení nepřitele v taktické hloubce,
- ničit obkličového nepřitele v součinnosti s pěšími divisemi,
- vytrvale pronásledovat s cílem ničit nepřitele a zmocnit se důležitých objektů (operných bodů, přechodů přes vodní překážky, defilé, komunikačních uzlů a p.),
- provádět v součinnosti s ARS operační obkličování a ničit operační zálohy nepřitele.

To jsou podstatné úkoly, které budou rozebrány v další části tohoto pojednání.

2. Doprolomení hlavního pásma obrany

Nepřítel při vedení obranného boje použije svých divisních záloh buď k provedení protiútoku v boji o hlavní pásmo obrany anebo k zaujetí obrany na postavení divisních záloh. Protiútoky budou zpravidla podnikány do boků útočné sestavy a divisní protiútok může být proveden v době, kdy je veden boj mezi postavením praporů prvního sledu a postavením divisních záloh, t. j. v době, kdy zasazujeme MD.

Když nepřítel podniká protiútoky divisními zálohami, budou hlavními silám útočnicka bránit v postupu jen jednotky, které byly pod naším prvopočátečním úderem, t. j. jednotky už částečně opotřebované. V takových podmínkách bude nejvýhodnější pro velitele AS chránit se jen částí sil proti protiútokům nepřitele a hlavními silami využít slabého odporu na původním směru útoku, rozvinout zde útok na doprolomení postavení divisních záloh, čímž budou přivedeny i samy jednotky nepřitele provádějící protiútoky do těžké situace a zabezpečeny výhodné podmínky pro ovládnutí postavení divisních záloh z chodu a rozvinutí útoku do hloubky na postavení sborových záloh. Za těchto podmínek vejde MD do průlomu z chodu a se silnými PO v čele své bojové sestavy prolomí postavení divisních záloh a začne rozvíjet úspěch na postavení sborových záloh.

Jestliže nepřítel nepoužil divisních záloh k protiútokům a obsadil postavení divisních záloh, kde zaujímá obranu, aby tím získal výhodné podmínky pro protiútok sborových záloh, bude postup jiný. V takových podmínkách vzhledem na souvislost odporu nepřitele vejde MD do průlomu s rozvinutými prvními sledy, aby mohutným úderem vzala postavení divisních záloh bez jakékoli zastávky nebo přerušení boje.

Doprolomení hlavního pásma obrany je však věcí celého sboru a nejen MD. Protože však MD má při doprolomení hlavní úlohu v rámci AS, bude třeba organisovat její všestranné zabezpečení a zabezpečit splnění úkolu MD všemi vyššími jednotkami a druhy vojsk působícími v sestavě AS nebo jej podporujícími. Doprolomení hlavního pásma obrany nepřitele bude proto provedeno v těsné součinnosti MD s pěšími divisemi, dělostřelectvem, letectvem, ženijním a chemickým vojskem.

Tato součinnost vojsk a vyšších jednotek projevuje se tím, že

a) pěší divise

- s propuštěním MD přes svou bojovou sestavu současně pokračují v útoku, aby úder MD rozšířily svými údery a tím současně zajistily boky útočné sestavy MD a zabránily přeskupení vojsk nepřítele a soustředění jich proti MD,
- palbou svých zbraní ničí odpory před MD a tím jí zajišťují rychlý postup,
- odrážejí protiútoky vedené do boků MD, čímž uchovávají hlavní síly MD k plnění jejich hlavního úkolu — rozvinutí úspěchu,
- přebírají od MD boj o opěrné body nebo s obklíčeným nepřítelem a úkol vyčištění obranných postavení,
- využívají úspěchu MD bez promeškání a nedají možnost obnovit odpor poraženému nepříteli.

b) Dělostřelectvo

- krátkým, ale mohutným 10minutovým až 20minutovým přepadem všeho dělostřelectva sboru umlčí nepřítele, který se brání na postavení divisních záloh, a zabezpečí tak jeho vzetí z chodu,
- chrání boky MD záramováním palbou,
- vede boj s dělostřelectvem a minomety nepřítele,
- oslepí nepřátelské pozorovatelné a vede boj s přicházejícími zálohami nepřítele,
- rozruší a umlčí opěrné body nepřítele, které brání postupu MD.

c) Ženíjní vojsko

- provádí ženijní průzkum,
- upravuje cestu MD a odstraňuje před ní zátarasy všech druhů,
- buduje komunikace a umožňuje MD postup vpřed.

d) Chemické vojsko

- vede chemický průzkum a zabezpečuje MD průchod zamořeným terénem,
- odstraňuje následky chemického napadení,
- oslepuje nepřátelské pozorovatelné a chrání boky útočné sestavy,
- zadýmává MD, čímž znemožňuje nepřátelskému letectvu mířené bombardování.

MD se při jejím zasazení dává směr její další činnosti. V případě, že se při jejím zasazení musí rozvinout první sled a doprolomit souvislá obrana nepřítele spolu s pěšími divisemi, je jí vyznačeno pásmo, při čemž MD je soustředěna na úzkém úseku asi 2—3 km širokém, nejvýhodnějším pro použití tanků a mechanisovaných vojsk.

Doprolomení hlavního pásma obrany nepřítele se musí provést prudkým a mohutným úderem na široké frontě ve spolupráci všech vyšších jednotek a druhů vojsk. Přitom je třeba mít na zřeteli, že se jednotky MD doprolamující hlavní pásmo obrany nebudou pouštět do boje s jednotlivými nepřátelskými ohnisky odporu, nýbrž naopak nepřítele, kterého nezdolají jediným rozmachem, obcházejí, pronikají do hloubky a ponechávají tyto odpory k zničení pěším divisím. Bude-li obrana nepřítele v hloubce organisována systémem ohnisek odporu, jsou jednotky MD k obcházení těchto ohnisek zvláště způsobilé. Tankové a mechanisované prapory v součinnosti s ženisty mohou proniknout mezerami mezi ohnisky odporu, protože jsou chráněny proti kulometné palbě nepřítele. Je proto prvořadou povinností těchto jednotek proniknout v prudkém tempu mezerami do hloubky nepřátelské obrany, obklíčit nepřítele nebo přetít mu ústupové cesty a zabránit mu uspořádaně odejít na pásmo sborových záloh. Dokud tedy není obrana nepřítele souvislá, nesešedá pěchota se svých bojových vozidel, nýbrž proniká do hloubky a tím zabezpečuje desorganisaci obrany nepřítele a vysoké tempo útoku. Proti obklíčeným ohniskům nepřítele ponechává jen nejnutnější síly do příchodu pěších divisí, které vystřídají jednotky MD a zničí obklíčeného nepřítele.

Když jednotky mechanisované divise procházejí mezerami mezi ohnisky odporu, jsou tato ohniska umlčována dělostřelectvem a oslepována dýmem, aby nepřítel nemohl z nich vést mířenou palbu proti jednotkám MD pronikajícím mezerami.

3. Rozvinutí úspěchu a ovládnutí postavení sborových záloh nepřítele z chodu

Doprolomení hlavního pásma obrany nepřítele je provedeno v těsné součinnosti MD s pěšími divisemi. Často je provedeno prolomení postavení divisních záloh nepřítele rozvinutím hlavních sil pěších a mechanisované divise jedním mohutným úderem. Po proniknutí MD celou hloubkou hlavního pásma nepřátelské obrany, je nutné, aby rychle rozvíjela úspěch na pásmo sborových záloh. Jestliže MD doprolamovala hlavní pásmo nepřátelské obrany s rozvinutým prvním sledem, nemůže po prolomení vzhledem na tuto rozvinutou sestavu vyvinout vysoké tempo útoku. Musí napřed změnit svou sestavu, aby vyhovovala změněným podmínkám situace. V tomto období je však velmi důležité, aby se neposkytoval nepříteli čas k organisovanému odchodu na pásmo sborových záloh; nemůže být proto ztracen čas prováděním přeskupení. Jestliže MD doprolamovala hlavní pásmo obrany nepřítele s rozvinutými dvěma mechanisovanými pluky v prvním sledu, je příhodná chvíle zasadit tankosamohybný pluk, zesílený motorisovanou pěchotou, který vyrazí vpřed a drtí odcházejícího nepřítele, jeho techniku, předbíhá jej a přehrazuje mu ústupové cesty. Rozhodnost, prudký úder a smělá odvaha jsou hlavními podmínkami úspěchu v tomto období.

Tankosamohybný pluk energicky postupuje vpřed. Při úspěšném postupu bude mít brzo odhalená křídla a jeho boky i týl se stanou zranitelnými. Proto je třeba, aby PD spolupracovaly s MD tím, že vyšlou své PO, které budou postupovat souběžně s čelními jednotkami MD, zajišťovat jejich boky, využívat úspěchu MD a zajišťovat udržení dobytého terénu do příchodu hlavních sil divise. Tu se proto projeví těsná součinnost PD a MD a naopak.

Veliteli MD musí však být oznámeno pěšími divisemi nebo štábem sboru, jaké jednotky, po jakých osách a s jakými úlohami vysílají kupředu PD. Mezi MD, po případě částmi MD, které vyrazí vpřed, a PO pěších divisi musí být organisována součinnost, která se prakticky plánuje již před zasazením MD do průlomu. Nejdůležitější je to, aby všem předsunutým součástem, které působí v hloubce obrany nepřítele, bylo jasno, v jakém směru ta ona jednotka působí, a aby byly ve vzájemném bojovém styku. O činnosti těchto jednotek musí být zpraveno i letectvo a dělostřelectvo podporující boj AS.

Jednou ze základních vlastností MD je její rychlost v boji. Je-li pěchota MD odporem nepřítele donucena sesednout s dopravních prostředků, k čemuž může dojít při doprolomení hlavního pásma obrany, kdy nepřítel klade souvislý odpor, ztrácí svou rychlost. Jakmile však souvislý odpor nepřítele byl zdolán, je žádoucí, aby i pěchota vyvinula vyšší tempo útoku, nasedla na své dopravní prostředky, hlavně transportéry, a pronikla do hloubky, předbíhala ustupujícího nepřítele a pronikala mezi jednotlivými ohnisky odporu. Za tím účelem bude nutné, aby velitelé všech stupňů věnovali zvýšenou pozornost neustálému přisunování dopravních prostředků za postupující pěchotou, aby na krátký signál tyto dopravní prostředky předjely, pěchota mohla do nich nasednout a postupovat zvýšeným tempem.

K usměrnění této činnosti uvádí velitel MD ve svých rozkazech mimo jiné

- čáru sesednutí MD nebo jejich jednotlivých částí s vozidel,
- umístění dopravního sledu,
- pořadí sesednutí, místo a podřízenost dopravního sledu (sloučení a podřízení přímo veliteli divise nebo podřízení velitelům praporů, pluků),
- způsob vyzvání dopravního sledu k přisunutí za bojovými jednotkami a pořadí těchto jednotek při nasedání do vozidel (na či rozkaz, prostor nebo místa k nasednutí, cesty příjezdu a odjezdu).

Vyprázdněné obrněné transportéry přesunují se od jednoho skrytu k druhému. Velitel

dopravního sledu si musí zařídit pozorování bojující pěchoty a podle jejího postupu organisovat i přesun prázdných transportérů. Musí být ve spojení s velitelem jednotky, navrhnout mu vhodná místa a čas přesunu a žádat od něho souhlas k přesunu. Jakmile dostane od velitele jednotky rozkaz k přisunutí prázdných transportérů k bojující pěchotě, organisuje jeho provedení. Pečlivá organisace pohybu transportérů v období doprolomení hlavního pásma obrany nepřítele má pro další vedení boje velký význam, protože je nutné hned po zlomení odporu nepřítele přejít k prudkému drcení nepřítele, který se bude chtít znovu zachytit na pásmu sborových záloh.¹ Jakékoliv opominutí v organisaci pohybu prázdných vozidel za pěchotou může přivodit jejich odtržení od pěchoty, bude ztracena dlouhá doba k jejich přesunu k pěchotě a tím dána nepříteli příležitost k organisovanému zaujetí obrany v hloubce. K zajištění velení dopravnímu sledu je účelné vybavit velitele dopravního sledu radiovou stanicí, spojení zdvojit motospojkami a světelnými signály. Zdálo by se, že věnovat pozornost pohybu prázdných vozidel je otázka menšího významu, boj však ukáže její velkou důležitost.

Po doprolomení hlavního pásma nepřátelské obrany bude hlavním úkolem MD ovládnout z chodu pásmo sborových záloh. K splnění tohoto úkolu musí usměrnit všechno své úsilí nejen velitel MD a jeho štáb, ale i velitel AS se svým štábem.

K tomu je však třeba, aby velitel sboru usměrňoval činnost

- podpůrného letectva proti přicházejícím zálohám a proti vojskům nepřítele odcházejícím z hlavního pásma obrany,
- dělostřelectva, které musí uvolnit cestu MD umlčováním nepřátelských odporů v hloubce a doprovázet ji při boji v hloubce,
- ženijního vojska k uvolnění, vyčištění a úpravě cest pro přesun MD a k jejímu doprovázení v hloubce.

Dále je nutné, aby štáb sboru zabezpečil veliteli nepřetržité spojení s jednotkami MD, které působí daleko před hlavními silami, a tak mu zabezpečil řízení bojem.

V období po doprolomení hlavního pásma obrany nepřítele do ovládnutí pásma sborových záloh bude MD postavena před řešení těchto úkolů:

- pronásledovat odcházejícího nepřítele v součinnosti s PO pěších divisí,
- drtit přicházející taktické zálohy nepřítele,
- překonávat nepřátelská ohniska odporu,
- odrážet nepřátelské protiútoky a
- zabezpečit ovládnutí pásma sborových záloh z chodu.

Pronásledování odcházejícího nepřítele

K pronásledování nepřítele odcházejícího z hlavního pásma obrany je třeba přikročit ihned, jakmile se projeví první známky odcházení jeho částí na pásmo sborových záloh. Na nepřítele, který se snaží bojem zdržet náš postup a získat čas k zaujetí pásma sborových záloh, budeme působit především letectvem a dělostřelectvem a budou proti němu vrženy především tankové a motomechanisované jednotky. Každého projevu desorganisovanosti u nepřítele je třeba ihned využít k útoku. Tankové a mechanisované jednotky v prvním sledu MD musí usilovat o to, aby se vklínily mezi proudy ustupujícího nepřítele, isolovaly jeden od druhého, obkličovaly a ničily je po částech a bez prodlení, než organisují nový odpor.

Obdobná musí být činnost předsunutých oddílů, které vysílají PD souběžně s MD.

Velitelé pluků a divise musí učinit opatření, aby jednotky, které mají úspěch a pronikají do hloubky nepřátelské obrany, byly zajištěny. Je nutné vysunout silné pohyblivé dělostřelecké skupiny, které budou podporovat boj těchto jednotek; za nimi budou vysílány zálohy, aby je zesilovaly, protitankové prostředky, aby zajišťovaly jejich boky, a jednotky a prostředky, které neměly úspěch a zůstaly pozadu, budou určovány do záloh. Pěší divise budou obdobně podporovat své PO, které vysílaly, a tak zabezpečovat rychlý postup celého bojového uskupení sboru.

Vlastní bitevní letectvo bude svými údery ničit odcházejícího nepřítele a zdržovat jej v obsazení pásma sborových záloh, naproti tomu čelní jednotky MD budou využívat každého zdržení nepřítele, aby jej obešly, obklíčily a zničily.

Při rozvíjení úspěchu po prolomení hlavního pásma obrany nepřítele na pásmo sborových záloh bude MD, vycházející z podmínek pronásledování uvedených v předcházejícím odstavci, těsně spolupracovat s PO pěších divisí. Aby si velitel MD zabezpečil velkou údernou sílu, bude držet své jednotky pohromadě a nepřipustí jejich rozptýlování. Je však nutné, aby měl zajištěny své boky. To bude zájem i velitele sboru. Tento úkol mohou výhodně plnit PO pěších divisí, budou-li pohyblivé a budou-li mít dostatečnou údernou sílu a obrannou schopnost.

Předsunutě oddíly pěších divisí budou zajišťovat svým postupem boky MD, která se věnuje svému hlavnímu úkolu — drtit nepřítele a ovládnout pásmo sborových záloh. Budou získávat pro MD zprávy na bocích MD, v čas potřeby zabezpečí určitou čaru v terénu a zadrží postup nepřátelských záloh postupujících do boku útočící MD. Touto činností předsunuté oddíly nedopustí, aby MD tříštila své síly, ale naopak umožní, aby si je uchovávala pro mohutný úder na hlavním směru útoku.

Bude-li se příznivě rozvíjet úspěch, budou předsunuté oddíly působit 12 až 15 km před hlavními silami, a bude-li se příznivě rozvíjet útok MD, i na větší hloubku.

Z těchto úkolů vysvítá, že jádrem složení PO bude motorisovaná pěchota, tanky, dělostřelectvo a ženisté. Je důležité, aby byla věnována pozornost také výběru velitele PO. Musí být rozhodný, iniciativní a smělý. Je nutné, aby navázal osobní styk s velitelem MD.

Možné složení PO: jeden až dva pěší prapory na autech, jedna nebo dvě roty středních tanků, lehký dělostřelecký oddíl až pluk, ženijní a chemická četa až rota.

Za postupu v hloubce se projeví součinnost MD s PO pěších divisí v době obcházení a obličování opěrných bodů nepřítele, dále při pronásledování a ovládnutí pásma sborových záloh z chodu, jakož i při odrážení nepřátelských protiútoků a drcení jeho záloh.

Boj s nepřátelskými zálohami

Hlavním úkolem MD po doprolomení hlavního pásma obrany nepřítele bude ovládnout z chodu pásmo sborových záloh.

Na bojové cestě MD z hlavního pásma obrany do pásma sborových záloh bude často nutné, aby

- vedla boj s přicházejícími zálohami,
- odrážela protiútoky nepřátelských záloh a
- zdolávala odpor nepřítele, jeho ohniska odporu nebo mezilehlá pásma.

V zájmu celkového vítězství v boji je nutné, aby se již dnes velitelé všech stupňů učili organisovat boj tak, aby dokázali porážet nepřítele silného a dovedného, protože tím lehčeji budou moci porazit nepřítele, který tyto vlastnosti nebude mít.

Jestliže vytyčíme „směrnici“, že MD budeme zpravidla zasazovat na doprolomení hlavního pásma obrany, vystihne to ve válce po několika operacích nepřítel a bude moci učinit tato protiopatření:

- na krátkou dobu před zasazením a po něm soustředit své letectvo a dělostřelectvo do prostoru možného zasazení a způsobit nám velké ztráty,
- vysunout své zálohy a udeřit na nás v době zasazování nebo hned po zasazení MD.

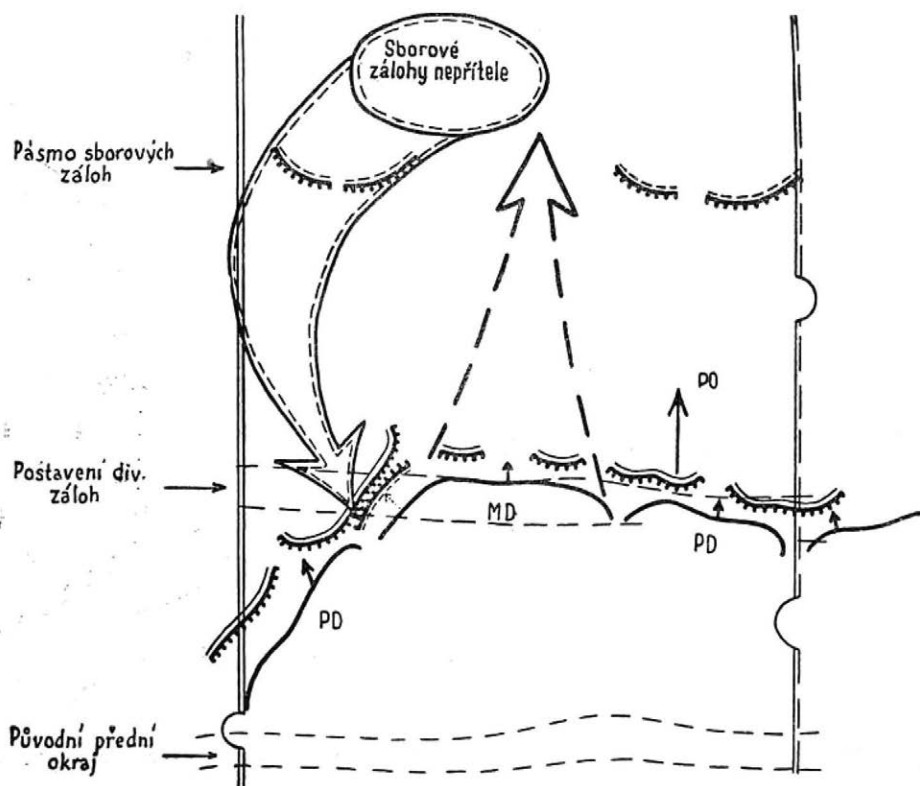
Budou-li naše opatření proti této činnosti dobře organisována a nepřátelské zálohy budou zadrženy letectvem a dělostřelectvem, je pravděpodobné, že se MD nestřetne s přicházejícími zálohami nepřítele v síle tankového pluku až pěší nebo obrněné divise, které byly v záloze nebo v druhém sledu nepřítele, v době zasazování, ale až později. V těchto okamžicích se právě ukáže schopnost a rozhodnost velitele MD. Ne vždy bude výhodný tento způsob činnosti.

Jestliže v době střetnutí se zálohami nepřítele, které přicházejí z pásma sborových

záloh (t. j. pěší nebo obrněná divise), současně přisunuje nepřítel i operační zálohy k protiúderu, bude nutné obrátit hlavní úsilí MD k rychlému vniknutí do pásma sborových záloh nepřítel a ovládnout je do příchodu těchto operačních záloh nepřítel. Proti taktickým zálohám v síle praporu až pluku se MD zajistí minimálním počtem sil, které budou uvolněny po příchodu pěších divisí. Bude nesprávné rozhodnutí velitele MD, jestliže se v tomto případě vrhne všemi silami proti zálohám nepřítel, aby je zničil, protože jejich úkolem bude zpravidla získat čas pro operační zálohy k zaujetí východiště a k zasazení protiúderu. Při rozhodování se je třeba vzít v úvahu, v jaké celkové situaci boj probíhá a o jakého nepřítel jde (pěší nebo obrněná divise) (viz náčrt v obr. 1.).

Naopak může být další případ, kdy toto rozhodnutí bude správné. Jsou-li výhodné podmínky pro rozdrčení taktických záloh, s kterými se MD střetne, a operační zálohy jsou ještě daleko, bude správné, když velitel MD využije těchto výhodných podmínek, udeří na zálohy nepřítel plnou silou a zničí je. Tím uvolní další cestu sobě i celému AS na pásmo sborových záloh nepřítel a zajišťuje ničení nepřítel po částech.

V jiných případech může být správné řešení velitele MD ovládnout a zajistit důležité místo, komunikační uzel, přechod přes řeku nebo soutěsku do příchodu pěších divisí a teprve potom pokračovat v útoku na pásmo sborových záloh.

Obr. 1. Ochrana boku MD částí sil a rozvinutí útoku hlavními silami na pásmo sborových záloh

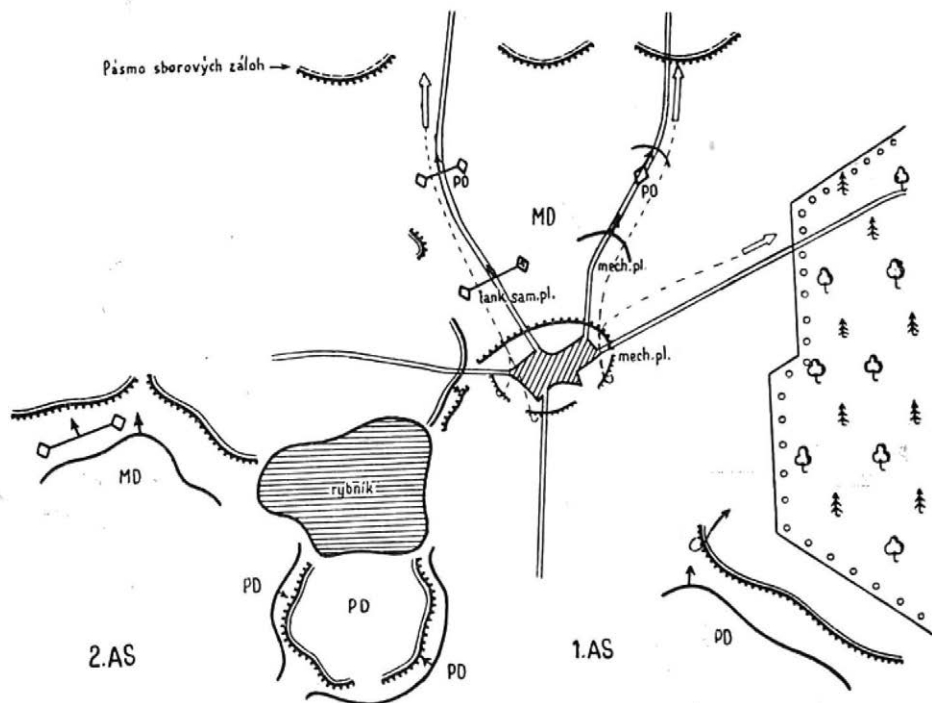
V době doprolamování hlavního pásma obrany nepřítel přibližují se sborové zálohy a zaujímají východiště protiúderu. Současně se vysunují k pásmu sborových záloh operační zálohy nepřítel. Útočník v uvedené situaci chrání částí sil MD svůj bok proti úderu sborových záloh nepřítel a hlavními silami rozvíjí úspěch na pásmo sborových záloh, aby je ovládl před příchodem operačních záloh nepřítel.

Tuto variantu bude možno uplatnit jedině v tom případě, jde-li o místa důležitá pro další vývoj boje armádního sboru nebo útočné operace armády. Uvedená možnost řešení je znázorněna v náčrtku, obr. 2.

Jestliže se velitel MD rozhodl napadnout postupující zálohy nepřítele, jedná podle zásad střetného boje, t. j. rychle, rozhodně, iniciativně, zajistí se proti hlavním silám částí sil MD a svými hlavními silami s většinou tanků udeří do boků a týlu nepřítele. Když je k tomu vhodná příležitost, je nejlépe svými tankovými a mechanisovanými jednotkami udeřit přímo na týl nepřítele a využít vzniklé desorganisovanosti nepřítele k jeho úplnému zničení nebo zajetí. Hlavní snahou velitele MD, když už se rozhodl bojovat se zálohami nepřítele, musí být — obořit se na něj všemi silami najednou a rozhodnout boj ve svůj prospěch v nejkratším čase.

Tanky a mechanisovaná pěchota mají při střetnutí vzhledem k svým bojovým vlastnostem značné výhody před jinými zbraněmi. Rychlým manévrem a náhlým objevením se před nepřítelem zaujmají nejvýhodnější postavení k boji, předstihují nepřítele v rozvinutí a ničí ho po částech.

Je-li nepřítel velmi činný a široce užívá svých rychlých jednotek (tanků a motorisované pěchoty), vyžaduje se stálá pohotovost k rozvinutí nejen ve směru pohybu, ale též do kteréhokoli boku.

Obr. 2. Zajištění důležitého komunikačního uzlu částí sil MD a pokračování v útoku na pásmo sborových záloh

Části sil 1. a 2. AS byla nepřátelská PD provádějící protiútok obklíčena před vodní překážkou. Pravé křídlo 1. AS jen zvolna postupuje. Mechanisované divize tohoto sboru se podařilo po doprolomení hlavního obranného postavení ovládnout důležitý komunikační bod v soutěsce mezi rybníkem a lesním masivem. Nepřítel již vysunuje své bližší operační zálohy a snaží se protiútoky dostat zpět komunikační uzel. Velitel mechanisované divize 1. AS se rozhoduje: Jedním mechanisovaným plukem zajistit a udržet do příchodu pravokřídelní PD komunikační uzel a hlavními silami vniknout do pásma sborových záloh nepřítele.

Podmínkou úspěchu při střetnutí je získat iniciativu.

Toho se dosáhne

- včasným vyhledáváním zpráv o nepříteli, zvláště pak o jeho pohyblivých jednotkách (tancích, motorizované pěchotě),
- řádným uspořádáním přesunu tak, aby bylo zabezpečeno rychlé rozvinutí k boji,
- rychlým a rozhodným jednáním a iniciativou velitelů všech stupňů,
- plynulým řízením boje od samého počátku.

Má-li nepřítel značný počet tanků, postaví proti nim velitel MD mocnou palebnou protitankovou clonu a svými tanky udeří do boku a týlu nepřítele. Na tanky nepřítele udeří letectvem.

V každém případě se musí velitel MD, aby si zabezpečil dosažení úspěchu, rozhodovat rychle, iniciativně a musí si udržet od zahájení boje volnost jednání. I při přijetí boje s nepřátelskými zálohami je nutné vyslat silné PO na pásmo sborových záloh. V tomto údobí bude také nutné věnovat velkou pozornost pozemnímu a leteckému průzkumu, který bude usměrněn hlavně na zálohy nepřítele v hloubce.

Dělostřelectvo svými mohutnými soustředěnými údery zabezpečuje drčení nepřítele. Ženíjní vojsko věnuje kromě jiného hlavní pozornost obnově komunikací.

Odražení protiútoků

Když se situace v průběhu boje v hloubce obrany nepřítele vyvine tak, že nepřítel stačil rozvinout své zálohy a udeřil proti MD, bude nutné, aby velitel MD

- organizoval odražení nepřátelského protiútku minimálními silami za součinnosti s pěšími divisemi a
- rozvíjel úspěch na pásmo sborových záloh a ovládl je.

Za této situace bude štáb MD organizovat bojové zabezpečení jednotek MD a technické provedení rozhodnutí velitele.

K odražení protiútku určí velitel MD jen nejpotřebnější síly. Určí jen tolik sil, aby bylo zabezpečeno udržení dobytého terénu, aby byly nepříteli způsobeny ztráty a aby nepřítel podnikající protiútok byl odrazen od dalšího útoku. K tomu zpravidla postačí zasadit síly rovnající se asi $\frac{1}{3}$ až $\frac{1}{2}$ nepřátelských sil provádějících protiútok, což bude záviset na terénu a zvláštěnostech situace. Odražení protiútku se účastní divisní i sborové dělostřelectvo, divisní a sborové protitankové a tankové zálohy i pohyblivé oddíly zatarasovací. Odražení protiútku tanků je nutno zabezpečit hlavně dostatečným počtem protitankového dělostřelectva, při čemž vycházíme z předpokladu, že jedno protitankové dělo, připravené k odražení protiútku tanků je schopno zničit 2 až 3 tanky. V útoku však počítáme podle zkušeností z Veliké vlastenecké války, že jedno protitankové dělo je schopno zničit 1 až 2 tanky.

Podle účelů obrany nepřítele možno předpokládat, že se v boji o postavení divisních záloh můžeme setkat s nepřitelem v síle asi tankového pluku. Mezi hlavním obranným pásmem a pásmem sborových záloh s pěší nebo obrněnou divisí.

Při protiútku nepřátelské pěší divise ponese hlavní tíhu boje pěší divise I. sledu a MD bude hlavními silami rozvíjet úspěch do hloubky. Provádí-li protiútok obrněná divise může její případný úspěch ohrozit i armádní operaci. Proto bude muset MD mít při odražení tankového útoku větší účast spolu s pěšími divisemi.

Vzhledem k tomu, že jednotky nepřítele podnikající protiútok budou zpravidla podporovány bitevním letectvem, je nutné věnovat zvýšenou pozornost protiletecké obraně a protichemické ochraně a učinit všechna protipožární opatření.

Údobí odražení protiútků nepřítele bude také údobím kritickým po stránce velení, protože velitel bude na jedné straně řídit obranný boj, aby odrazil protiútoky, na druhé straně pak hlavními silami rozvíjet útok na pásmo sborových záloh. V zájmu úspěchu útočného boje AS bude proto nutné, aby byla těsná součinnost MD s pěšími divisemi, které musí urychlit svůj postup a převzít boj se zálohami nepřítele. Dále bude nutné, aby velitel

AS zasáhl svými prostředky, poskytl účinnou pomoc MD a uvolnil ji k plnění hlavních úkolů. K zabezpečení odražení protiútoků bude třeba, aby již v době, kdy byly objeveny první příznaky možného protiútoků nepřítele, dostal velitel MD o možnostech boje s tanky tato hlášení:

- a) od velitele dělostřelectva
 - kolik protitankových hlavních má na ohroženém směru,
 - kolik protitankových hlavních může do tohoto prostoru přesunout manévrem,
 - jaká hustota protitankových hlavních bude na ohroženém směru a kolik tanků může jimi zastavit,
 - možnosti dělostřelectva pro nepřímou střelbu a
 - konkrétní návrh na provedení potřebných opatření a odražení protiútoků;
- b) od ženijního náčelníka
 - možnosti ženijních jednotek v boji proti tankům, kde a kolik mají protitankových min,
 - odkud a jaké ženijní jednotky je možno na ohrožený úsek přesunout,
 - návrh na použití pohyblivého oddílu zatarasovacího a ženijní zálohy k odražení protiútoků;
- c) od představitele letectva (je-li přidělen veliteli MD)
 - kolik a jakých vzletů má ještě k dispozici a kolika z nich je možno použít k odražení protiútoků,
 - jaké bojové možnosti jsou k odražení protiútoků,
 - návrh na použití letectva.

Náčelník štábu organizuje bojové zabezpečení MD, hlavně protiletectvou a protitankovou obranu, informuje nadřízený štáb a přednese mu požadavky MD, informuje sousedy.

Vojska odrážející nepřátelský protiútok musí vynikat úporností, houževnatostí a musí jim být jasné, že na výsledku jejich boje bude záviset i úspěch činnosti MD a celého sboru.

Ovládnutí pásma sborových záloh z chodu

Podstatou činnosti AS po prolomení hlavního pásma obrany nepřítele bude zmocnit se z chodu pásma sborových záloh. K dosažení tohoto cíle bude velitel armádního sboru usměrňovat boj divisi prvního sledu a hlavně MD.

- Úkoly druhů vojsk po prolomení hlavního pásma obrany nepřítele:
- letectvo bude zasazovat údery proti zálohám nepřítele, které jsou usměrňovány na zaujetí druhého pásma obrany, a jednotkám, které odcházejí z hlavního pásma obrany, aby jim zabránilo zaujetí pásma sborových záloh,
 - dělostřelectvo bude rozrušovat opěrné body nepřítele, doprovázet útočící jednotky, povede boj s dělostřelectvem nepřítele, bude zabezpečovat vniknutí do pásma sborových záloh, odrážet protiútoky nepřátelských tanků, chránit rozmístění jednotek MD v shromaždištích po prolomení pásma sborových záloh a zabezpečovat udržení dobytého terénu,
 - tanky budou rychle pronikat do hloubky, a nepouštějce se do dlouhých bojů, budou obcházet nepřátelské opěrné body, drtit odcházejícího nepřítele a odvážně vnikat do pásma sborových záloh, obsazovat důležité komunikační i terénní body, které zabezpečí do příchodu hlavních sil, a tak zajistí ovládnutí pásma sborových záloh z chodu.

Velitel MD musí organizovat boj v tomto období tak, aby zabezpečil prudký, nepřetržitý a organizovaný postup celé bojové sestavy MD vpřed, nezdržoval se s izolovanými ohnisky odporu a překonáváním zátarasů, které lze obejít. Stále musí mít na zřeteli hlavní úkol — zabezpečit ovládnutí pásma sborových záloh z chodu. Je důležité, aby nepřipustil rozptylování svých sil a aby je držel jako údernou pěst pro hlavní úder.

Přímé ovládnutí pásma sborových záloh může být provedeno různým způsobem.

- a) Jestliže nepřítel prováděl protiútoky sborovými zálohami a pásmo sborových záloh je jen velmi slabě obsazeno: V takovém případě musí čelní jednotky

MD i PO pěších divisí směle a prudce vniknout do obranného pásma, srazit bránící se jednotky, a nejsou-li s to zničit obránce, ovládnout alespoň důležité komunikační a terénní body a udržet je do příchodu hlavních sil.

b) Použil-li nepřítel svých sborových záloh k obsazení obranného pásma, budou se i v tomto případě čelní jednotky snažit prudkým úderem vedeným s překvapením v patách za nepřítelem ustupujícím z hlavního pásma obrany vniknout do obrany nepřítele, překvapit jej a získat důležité body jako východiště útoku. Do příchodu hlavních sil MD prozkoumají obranu nepřítele, odhalí její slabá místa a nedovolí nepříteli organisovat obranu.

Velitel MD vede podle zpráv svých předsunutých jednotek a průzkumu své hlavní síly k nejslabšímu místu obrany, již za pohybu zaujímá útočnou sestavu a organisuje součinnost. K zabezpečení úspěchu je nejdůležitější vrhnout se na nepřítele s překvapením, bez dlouhé přípravy a soustředit k úderu maximum sil.

O prolomení pásma sborových záloh z chodu bude projevoval zvýšený zájem jak velitel armádního sboru, tak i velitel armády. Tito velitelé budou proto k jeho zabezpečení nasažovat i svoje prostředky. Budou to především sborové a armádní dělostřelectvo a letectvo, jejichž činnost zajistí mechanisované divisi ovládnoutí obranného pásma nepřítele.

Úspěch ovládnutí postavení nepřítele v podmínkách uvedených za a) bude velmi záviset na odvážnosti, rozhodnosti a iniciativě velitele MD; směrlým jednáním může dosáhnout rozhodujících výsledků.

V druhém případě je rovněž třeba iniciativy a rozhodnosti velitelů, je však třeba, aby činnost MD byla organisována již v přípravném období a za přibližování k postavení sborových záloh.

Štáb sboru i štáb armády budou velmi pečlivě plánovat, jak a čím zabezpečí vzetí postavení sborových záloh nepřítele z chodu, jestliže je obsadí svými sborovými zálohami. Budou již předem určeny jednotky bombardovacího letectva, které napadnou ohniska odporu nepřítele, aby byl zabezpečen úspěch MD.

Útok na nepřítele, který přešel spěšně do obrany na pásmu sborových záloh, bude zahájen náhlým útokem tanků a motorisované pěchoty za podpory dělostřelectva a minometů. Někdy bude před útokem pěchoty a tanků předcházet krátká dělostřelecká příprava nebo jen palebný přepad a úder bombardovacího a bitevního letectva. Úder MD soustředíme na úzké frontě do 3 km, aby se dosáhlo náležité mohutnosti a převahy sil. Průlom ihned rozšiřujeme, aby nebyl dán nepříteli čas na protiopatření. K zabezpečení mohutnosti úderu provádíme úder podle situace v bojové sestavě se všemi pluky v prvním sledu anebo v sestavě používané při normálním útoku, s dvěma pluky v prvním sledu a jedním plukem v druhém sledu. Raketometné jednotky se používají na směr hlavního úderu s hlavním zaměřením proti živé síle v ohniscích odporu anebo v průběhu boje k překvapivým úderům na shromáždění záloh, na přesunující se proudy a na pěchotu a tanky provádějící protiútoky.

Bude velmi důležité, aby v tomto údobí hlavní tíhu boje se zálohami a dělostřelectvem nepřítele převzalo letectvo, protože vlastní dělostřelectvo nebude mít dost podkladů pro vedení boje s nepřátelským dělostřelectvem a bude v častém přemisťování.

4. Zabezpečení zasazení ARS

Jak již bylo na začátku uvedeno, má úspěšná činnost armádních sborů prvního sledu armády mimořádný význam pro úspěch armádní útočné operace. Kromě prolomení taktické hloubky nepřátelské obrany zajišťuje i další úspěšné rozvinutí do operační hloubky zabezpečením zasazení ARS.

Toto zabezpečení provádí armádní sbor

- vytvořením podmínek pro zasazení ARS,
- zabezpečením čáry zasazení a východu na čáru zasazení,
- bojovým zabezpečením zasazení.

a) Vytvoření podmínek pro zasazení ARS

Výhodnými podmínkami pro zasazení ARS budou:

- provedený průlom taktické hloubky obrany nepřítele, kdy nepřítel již neklade souvislý taktický odpor;
- ovládnutí takových čar v terénu, které skýtají výhodné podmínky pro přístup, rozvinování a zasazení ARS, a pro další rozvinutí operace (komunikační uzly, terénní celky, výhodné pozorovatelné pro zabezpečení velení),
- průběh fronty je takový, že nevyžaduje zvláštních opatření k ochraně boků za průchodu ARS průlomem,
- soustředění hlavních palebných prostředků AS tak, aby byly schopny podporovat zasazení ARS.

Může být ještě celá řada opatření, která musí být učiněna sbory prvního sledu k zabezpečení výhodných podmínek pro zasazení ARS, která budou vyplývat ze zvláštnosti situace (zima, zalesněný prostor, rovinatý, odkrytý terén atd.).

V boji armádního sboru má mechanisovaná divise první předpoklady pro vytvoření podmínek k zasazení ARS. Bojová činnost MD v boji o pásmo sborových záloh nepřítele bude již řízena tak, aby tyto výhodné podmínky byly vytvořeny.

MD se prudkým úderem tanků a mechanisovaných jednotek zmocňuje především komunikačních uzlů, důležitých pozorovatelů, přechodů přes vodní překážky a ovládne na nich předmostí. Po ovládnutí těchto důležitých bodů zabezpečí MD jejich udržení do příchodu hlavních sil sboru a tím vytváří první podmínky pro zasazení ARS. MD věnuje dále velkou pozornost již pro své zajištění pozemnímu i leteckému průzkumu, který jí zajistí včasné a plné údaje o nepříteli, o jeho hlavních silách, zálohách a úmyslech. V průzkumu bude klást důraz na zjištění tankových jednotek nepřítele, dělostřelectva, hlavně protitankového, a různých tankových překážek a zátarasů, zejména minových. Pro činnost ARS v operační hloubce bude jí zajímat stav komunikační sítě. Je samozřejmé, že se všemi těmito otázkami bude zabývat štáb sboru a ještě více štáb armády, přitom však je třeba si uvědomit, že všechny jednotky — armádní sbory, divise atd. — jsou prostředky armády usměrněné k jedinému cíli — k vítězství nad nepřítelem, t. j. zničení jeho uskupení určeného plánem dané operace. Z uvedeného důvodu bude v důležitých obdobích boje a operace usměrněna činnost většiny jednotek armády ve prospěch té, která má v daném období rozhodující význam. V jednom období to budou MD, v druhém ARS a v dalším druhé sledy armády. S tohoto hlediska je také nutné, aby velitel MD, velitel AS i velitelé všech divísi viděli svůj úkol v širším rámci nejméně o stupeň vyššího velitele a velitel MD dokonce i rámec armádní. Jen tak budou s to s úspěchem zvládnout svou práci.

b) Zabezpečení čáry zasazení a východu na čáru zasazení ARS

Přesný průběh čáry zasazení ARS je naznačen již v přípravném období v plánovacích dokumentech a velitel armády jej uvede ve svém rozhodnutí. Vzhledem na vývoj boje může dojít v jejím průběhu i k určitým změnám, vždy však je nutné, aby MD, která vede hlavní úsilí sboru v útočném boji AS, při zajišťování čáry zasazení ARS

- ovládla důležité pozorovatelné, z kterých by nepřítel mohl pozorovat zaujetí východiště a rozvinování ARS,
- zajistila udržení dosažené čáry, hlavně proti útokům nepřátelských tanků.

Řadu dalších úkolů k zabezpečení čáry zasazení bude již MD provádět spolu s PD, ženijními a jinými speciálními jednotkami sboru a armády, protože zabezpečit zasazení ARS je prvořadou povinností štábu armády. K splnění tohoto úkolu jsou však přibírány i jednotky MD, na př.

- ženijní jednotky budou vyčišťovat čáru zasazení ARS od všech překážek a budou upravit komunikace,
- plamenometné prostředky se zúčastní udržení dobytého terénu,
- dělostřelectvo bude mít hlavní úlohu v palebném zabezpečení udržení dobyté čáry —

protitankovou a protileteckou obranou, ochranou boků odražením protiútoků, oslepením pozorovatelem a bojem s nepřátelským dělostřelectvem,

- pěší a mechanisovaná divise připraví propuštění ARS svou bojovou sestavou, uvolní cesty, východiště a připraví průvodce pro velitele všech stupňů.

Důležitým úkolem všech jednotek prvního sledu při zabezpečování zasazení ARS bude, aby tyto jednotky organisovaly informování všech velitelů jednotek ARS, které budou vcházet do průlomu, o situaci. Dodají zprávy o terénu, orientují přicházející jednotky, podají plné údaje o nepříteli, hlavně o jeho dělostřelectvu, tancích a všech protitankových prostředcích (protitanková děla, minová pole, různé terénní umělé a přirozené překážky).

c) Bojové zabezpečení zasazení

Bojové zabezpečení zasazení ARS prováděné MD je v těsné souvislosti s utvořením výhodných podmínek zasazení i s přímým zabezpečením čáry zasazení.

Hlavním cílem velitele MD v době zasazování ARS musí být poskytnout jí všemožnou pomoc a takovou podporu, aby nemusela zasazovat své prostředky k vlastní ochraně. K tomu budou vedeny všechny divise sboru velitelem a štábem sboru.

Konkrétně, jakou pomoc může poskytnout mechanisovaná divise armádní rychlé skupině při jejím zasazení? Je třeba mít na zřeteli, že ARS zpravidla zaujme širší pásmo, než je pásmo působnosti MD. I když bude MD zabezpečovat jen část jednotek ARS, zůstávají její úkoly stejné, neboť je plní v rámci všech opatření armády.

MD zabezpečuje ARS nebo její část při jejím zasazení

- pozemním průzkumem všech druhů, který jí zajišťuje všechny údaje o nepříteli, hlavně o jeho zálohách, tancích, dělostřelectvu a terénu,
- veškerým dělostřelectvem a minomety, které i když budou působit k plnění úkolu MD, zajišťují tím i jednotky ARS,
- ženijními jednotkami, které se zúčastní spolu s jednotkami sboru i armády zajištění činnosti MD a tím pomáhají i ARS (vyčištění bojiště, úprava cest a p.),
- všemi ostatními druhy vojsk a technickými prostředky (výpomocí při technické a regulační službě, vytyčením cest a p.),
- spoluprací mezi štáby k výměně poznatků o situaci a taktice nepřítele nebo o jeho nových bojových prostředcích.

Rada dalších otázek zabezpečení bude řešena přímo při organizaci součinnosti podle konkrétní situace. Může být vyjádřena i bojovým úkolem, bude-li na př. MD dán úkol obsadit určitý bod v terénu nebo zničit uskupení nepřítele, aby tím bylo zabezpečeno zasazení ARS.

Bude proto bojové zabezpečení zasazení ARS řešeno vzhledem na zvláštnosti dané situace, při čemž je nebude plnit MD sama, nýbrž v součinnosti s jinými jednotkami, nebo bude jen doplňovat opatření armády nebo plnit jejich část.

d) Součinnost s ARS při jejím zasazení

Součinnost MD s jednotkami ARS bude v podstatě záležet v řešení těchto otázek:

- upřesnění úkolů MD v útočném boji AS,
- upřesnění úkolů a sestavy ARS nebo jednotek, které budou působit v útočném pásmu MD,
- upřesnění, které jednotky rychlé skupiny a MD budou spolupracovat při zasazení ARS do průlomu,
- upřesnění čar a objektů, které musí jednotky MD obsadit, aby bylo zabezpečeno zasazení ARS,
- určení sil a prostředků MD k odražení možných protiútoků,
- upřesnění plánu dělostřeleckého zabezpečení zasazení ARS, které dělostřelectvo MD a odkud se zúčastní dělostřelecké podpory útoku, na které prostory bude palba zaměřena, způsoby, jak bude palba řízena a jak budou určovány cíle,

- určení způsobu zabezpečení ARS palbou protiletadlového dělostřelectva,
- určení pochodových os pro zasazení ARS, rozsah a způsob jejich ženíjní úpravy jednotkami MD, organizace regulačních služeb, určení doby, kdy je třeba komunikace uvolnit,
- určení místa velitelského stanoviště a pozorovatelů před začátkem průlomu a způsob jejich přesunu během boje,
- určení cest přísunu a odsunu pro ARS.

Mnohé z uvedených otázek budou dohodnuty již v přípravném období a při samém zasazení je bude třeba jen upřesnit. Treba však pečlivě kontrolovat jejich provedení podle plánu opatření štábu sboru i armády, připraveného již v přípravném období.

Vzhledem na rozhodující význam, který má ARS v armádní útočné operaci, je proto třeba usměrňovat boj MD zvláště v období zasazení ARS k tomu, aby co nejúčinněji přispěla k zabezpečení zasazení ARS.

5. Boj MD v operační hloubce obrany nepřítele v součinnosti s ARS

Použití MD při rozvinutí armádní útočné operace do operační hloubky může být velmi různorodé; je závislé na cílech i úkolech armádní operace, zvláštnostech situace a jiných vlivech. Různorodost použití MD bude dále vyplývat z místa a úlohy AS, kterou má v armádní operaci, jakož i z úkolu ARS, s kterou má spolupracovat.

Vycházíme-li z těchto skutečností, může být MD v operační hloubce postavena před řešením různých úkolů.

Mohou to být

- boj s operačními zálohami nepřítele v součinnosti s ARS,
- ovládnutí obranných pásem nepřítele a vodních překážek z chodu;
- pronásledování nepřítele a jeho obklíčení v součinnosti s ARS,
- rozdrčení obklíčeného nepřítele v součinnosti s pěšími divizemi.

Mohou však být ještě další úkoly, před jejichž řešením bude MD postavena, na příklad udržení dosažené čáry, ochrana boků útočného seskupení armády, po případě zdržení operačních záloh nepřítele k získání času a ochraně týlu útočící armády. Tyto převážně obranné úkoly v tomto pojednání řešit nebudu a měly by být předmětem samostatného článku na thema „Mechanisovaná divize v obranném boji“.

a) Boj s operačními zálohami nepřítele v součinnosti s ARS

Hlavní tíhu boje s operačními zálohami nepřítele nese armáda a její prostředky, t. j. především ARS. ARS nemůže však zůstat osamocena v tomto boji, nýbrž musí být podporována nejen armádními prostředky, t. j. letectvem, armádní dělostřeleckou skupinou a armádními zálohami, ale i armádními sbory prvního sledu. Z jednotek AS bude to především MD, která vzhledem na své vlastnosti může poskytnout ARS nejúčinnější pomoc.

Úloha a místo MD v boji s operačními zálohami bude proto i vyplývat z úlohy a místa AS v armádní útočné operaci a z jeho součinnosti v ní s ARS.

MD v boji s operačními zálohami nepřítele bude v součinnosti s ARS zpravidla plnit tyto úkoly:

- přijímat na sebe hlavní úder nepřátelských operačních záloh, aby tím uvolnila ARS k manévru a úderu do boku a týlu nepřátele;
- krýt bok a tyl ARS proti úderu nepřátelských jednotek.

K tomu, aby boj ARS s operačními zálohami mohl být úspěšný a mohl být přiveden k rychlému vítězství, je nutné, aby mohla své síly držet pohromadě a nemusela je rozptylovat určováním jejich částí k ochraně.

MD má velkou palebnou mohutnost a proto je schopna zadržet značné síly nepřátelské pěchoty a tanků. Pro tyto vlastnosti můžeme mechanisovanou divizi postavit proti přicházejícím operačním zálohám; vytvoří proti nim mohutný a dostatečně hluboký palebný

štit, zadrží jejich postup, způsobí jim ztráty a umožní tím ARS volnost manévru a úderem do boků a týlu nepřítele jeho zničení.

Vycházejí z bojových možností MD, může tato svými prostředky, tanky a protitankovými děly vést úspěšný boj s obrněnou divisí nepřítele; přitom může ještě vytvořit značnou hloubku a držet silnou tankovou zálohu. Nutno poznamenat, že tento úkol nebudou plnit obranu na místě, ale aktivním bojem se zálohami nepřítele.

Závěrem je možno uvést, že MD vzhledem na své možnosti může ARS zabezpečit plnou volnost jednání v boji s operačními zálohami nepřítele, útočícího nepřítele značně oslabit a tím vytvořit výhodné podmínky pro činnost ARS.

b) Ovládnutí obranných pásem nepřítele z chodu

Soudobá obrana je budována hluboká s několika obrannými pásmy. Veliká vlastenecká válka ukázala, jak důležité je, aby celá hloubka obrany nepřítele byla prolamována ve vysokém tempu. Vysoké tempo operací zabezpečí vzetí obranných pásem nepřítele v operační hloubce z chodu dřív, než stačí jeho operační zálohy je obsadit. Sovětská armáda, operující na základě pokrokového vojenského umění, používala v hojně míře zdolávání obranných pásem z chodu. Jedině tento způsob bojové činnosti vojsk zabezpečuje rychlé proniknutí hluboko do týlu nepřítele, šetří živou sílu i bojové prostředky, které vyžaduje prolomení soudobé obrany. Je řada příkladů z Veliké vlastenecké války, kdy se Sovětská armáda z chodu zmocnila celých opevněných rajonů (na př. meziříčského), pevně vybudované obrany Němců na Dněpru a j. Musí proto této formě bojové činnosti velitelé všech stupňů věnovat zvýšenou pozornost.

V zabezpečení ovládnutí obranných pásem a vodních překážek z chodu patří významná úloha MD.

MD využívá své rychlosti a pohyblivosti a po zlomení souvislého odporu nepřítele vyrazí prudce vpřed a v součinnosti s ARS nebo PO pěších divisí vklíní se do obrany nepřítele rozmístěné v hloubce, zmocňuje se důležitých bodů a udrží je do příchodu hlavních sil. Působí-li před vojsky AS v hloubce obrany nepřítele ARS, využívá MD jejího úspěchu a vniká do nepřátelské obrany.

Abychom snadno pochopili činnost MD při ovládnutí obranných pásem a vodních překážek z chodu, musíme si ujasnit, kdy jednotky ovládnou obranné pásmo nepřítele nebo vodní překážku z chodu.

Obranné pásmo je ovládnuto z chodu tehdy, když útočící jednotky při pronásledování nepřítele pronikají do něho současně s obráncem, nedovolí mu zachytit se v něm a ovládnou je beze změny bojové sestavy. V případě, kdy nepřítel stačil zaujmout obranu, útočník se však svými předsunutými oddíly zmocnil několika důležitých bodů a po krátkém přeskupení (trvajícím nejdéle 6 hodin) a krátkém dělostřeleckém a leteckém palebném přepadu je obrana prolomena, jde také o ovládnutí obranného pásma z chodu.

Podobně je tomu i při ovládnutí vodní překážky z chodu. Předsunuté oddíly útočníka využívají chyb nepřítele a s překvapením na výpomocných prostředcích nebo po mostech, které ustupující nepřítel nestál zničit, ovládnou předmostí. Převážně prostředků je využito k přepravě dalších jednotek. Všeobecným rysem, který charakterizuje ovládnutí obranných pásem z chodu, je, že není plánovitě prováděna několikadenní příprava, rozvíjení sil a hromadné zahájení útoku. Provádí se s překvapením, smělým a rozhodujícím manévrem, při čemž je poskytnuto daleko více iniciativy podřízeným.

Těmito zásadami se bude řídit i MD v útočném boji AS při rozvíjení úspěchu v operační hloubce.

MD organizuje silné PO, jejichž činnost musí být pečlivě usměrňována velitelem. Velitel i štáb sboru a MD musí předvídat vývoj událostí a podle toho činit příslušná opatření, jako

— organizaci PO (složení, součinnost, výcvik),

- zabezpečení jejich činnosti podle zvláštností situace (ženiijní prostředky, zvláštní bojové prostředky a p.),
- provedení opatření k využití úspěchu PO hlavními silami.

K úspěšnému zabezpečení ovládnutí obranného pásma nepřítele z chodu je nutno vést nepřetržitý a hluboký průzkum, mít neustále zprávy o rozmístění a činnosti záloh nepřítele a o jejich možnostech.

Po navázání dotyku s nepřátelskou obranou v operační hloubce je třeba, aby velitel MD na základě zpráv získaných od PO organizoval již za přesunu hlavních sil zaujetí výhodné bojové sestavy, aby po přiblížení k nepříteli mohl neprodleně přejít k útoku celou svou bojovou sestavou a drtit nepřítele na jeho slabém místě. Útok se vede zpravidla v bojové sestavě v jednom sledu, aby tím nabyl mohutnosti první úder. Zpravidla předchází před útokem prudký úder letectva a dělostřelectva trvající 10–20 minut.

Hlavní zásadou pro útočící jednotky v tomto období boje je rozhodnost, smělost a iniciativní jednání ve využití každého i sebemenšího úspěchu.

c) Pronásledování nepřítele a jeho obklíčení v součinnosti s ARS

ARS v rámci armádní útočné operace při rozvinutí operace v operační hloubku obrany nepřítele může mít hlavní úkol:

- pronásledovat a drtit ustupujícího nepřítele,
- provést v součinnosti se sousedy operační obklíčení nepřítele.

Vycházíme-li z těchto hlavních úkolů ARS, bude úkolem MD působící v rámci AS

- zajišťovat boky a týly ARS při pronásledování a využívat jejího úspěchu,
- přeměnit operační obklíčení v taktické a zničit spolu s pěšími divisemi obklíčeného nepřítele.

Tyto dva hlavní úkoly MD budou se střídát podle zvláštností situace a úlohy a místa AS v rámci armádní útočné operace.

d) Rozdrcení obklíčeného nepřítele v součinnosti s pěšími divisemi

Velká úderná síla a manévrovací schopnost MD předurčuje ji k plnění významné úlohy při ničení obklíčeného nepřítele.

Jakmile byl nepřítel obklíčen, je nutné přikročit ihned k jeho ničení se vši rozhodností a nedat nepříteli čas k organizaci obrany, po případě organizaci probítků z obklíčení a hlavně zbavit ho jakékoli volnosti manévru. Nejdůležitějším úkolem vojsk, která provedla obklíčení, je, aby zjistila, kde je slabé místo nepřítele. Velitel AS po odhalení slabého místa obklíčeného nepřítele soustředí proti tomuto místu především svou MD a prudkým a neočekávaným úderem tanků bude usměrňovat její úder na rozštěpení nepřítele na části a na jeho ničení po částech. Tvrdost a bezohlednost jednání velitele MD a houževnatost v nepřetržité útočné činnosti přinesou nejlepší výsledky a konečné rozdrcení nepřítele.

6. Materiálně technické zabezpečení činnosti MD při rozvíjení úspěchu v hloubce obrany nepřítele

Materiálně technické zabezpečení činnosti MD v hloubce bude záležet především:

- v zabezpečení přísunu materiálu všech druhů, potřebného pro boj i život MD,
- v udržování bojových vozidel k uchování jejich bojeschopnosti a vysoké životnosti,
- v zabezpečení odsunu osob, všeho nepotřebného materiálu a bojových vozidel vyžadujících větších oprav, aby byla učiněna bojeschopnými,
- v udržování přísunových a odsunových cest; zvláštního významu při činnosti MD v hloubce nabývá služba technického zabezpečení, na jejíž dobré organizaci závisí délka úspěšné činnosti MD.

7. Zabezpečení velení

Rozhodující význam, pokud jde o zabezpečení velení v MD, má osobní styk a osobní příklad.

Písemný nebo grafický rozkaz se vydává jen v přípravném období při přípravě činnosti MD.

Při bojové činnosti v hloubce nepřátelské obrany základním prostředkem velení bude radio.

Velitelé tankových a mechanisovaných jednotek vedou své jednotky do boje osobně a velí jim postupující v jejich bojových sestavách.

Složitost velení MD pro velitele AS tkví v nestejně hloubce úkolů pěších a mechanisovaných divisí. Pěší divise dostávají úkol do hloubky 12 až 18 km od předního okraje; naproti tomu mechanisované divise do hloubky 30 až 35 km.

Po zasazení MD do boje, postupuje její velitel s několika důstojníky štábu v bojové sestavě té jednotky, která je na směru hlavního úderu.

Operační skupina s radiovými stanicemi se posunuje skoky za bojovým sledem a velí za krátkých zastávek (vytváří pohyblivá velitelská stanoviště).

Závěr

Velmi různorodá činnost MD v útočném boji AS v hloubce nepřátelské obrany nebyla v tomto krátkém pojednání plně vyčerpána. Jen stručně byly uvedeny úvahy o možných způsobech činnosti MD v útočném boji, které je třeba v praktické i theoretické činnosti tvořivě rozvíjet a doplňovat dalšími diskusními úvahami. Jen tak dosáhneme vyšší dokonalosti v našich znalostech úspěšně vést MD v boji.

Na základě těchto krátkých úvah činím tyto závěry:

1. Jsou-li PD při průlomu hlavního pásma obrany nepřítele válcem, který drtí odpor nepřítele, musí být MD při rozvíjení útoku AS v hloubce jeho klínu, který proráží bojovou sestavu nepřítele a táhne za sebou pěší divise.

2. Po prolomení hlavního pásma obrany musí MD využít své rychlosti, úderné síly, palebné mohutnosti a manévrovosti k desorganizaci nepřítele a prudce rozvíjet útok k ovládnutí pásma sborových záloh nepřítele.

3. MD v útočném boji AS má prvořadý význam při zabezpečení ovládnutí pásma sborových záloh z chodu a při zabezpečení zasazení ARS.

4. MD vzhledem na své vlastnosti je spojovacím článkem mezi ARS a pěšími divisemi, zabezpečuje úspěšnou činnost ARS v operační hloubce ochranou jejích boků, společně s ní drtí operační zálohy a má velký význam v boji s obklíčeným nepřítelem tím, že vytvoří v rámci armádního sboru vnější kruh obklíčení a při boji s obklíčeným nepřítelem působí ve směru hlavního úderu a štěpí nepřítele na části.

5. Spolu s ARS účastní se operačního pronásledování nepřítele a po dobytí předmostí a obranných pásem z chodu je schopna udržet je do příchodu hlavních sil AS.

6. Vzhledem na její pohyblivost a často samostatnou činnost v operační hloubce nepřátelské obrany bude mít prvořadý význam organizace průzkumu, zabezpečení velení a materiálně technické zabezpečení její činnosti.

Prameny: 1. Polní řád čs. branné moci.

2. Bojový řád tankového a mechanisovaného vojska, díl III.,
Tankový a mechanisovaný sbor.

3. Polní řád obrněných, tankových a mechanisovaných jednotek Rudé armády, díl I. a II.

4. Směrnice pro použití mechanisované divise v sestavě AS.

5. Theoretické části rozborů válečných her ve výcvikovém roce 1951/1952.

6. Zápisy z přednášek na sovětské vojenské akademii.